

ORTA ÖĞRETİM ÖĞRENCİLERİNİN OKULA AİDİYET DÜZEYİ

Zeynep YÜKSEL*

Öz

Öğrencilerin okula aidiyet duygusunun gelişmesi, birbirlerine olan bağlılıkları, kendilerini okulda daha mutlu, huzurlu hissetmelerini sağlar. Ayrıca bu durum öğrencilerin akademik, sosyal ve psikolojik gelişimleri açısından oldukça önemli bir role sahiptir. Bu çalışma, Ortaöğretim kurumlarında okuyan öğrencilerin okula aidiyet düzeylerini çeşitli değişkenler açısından değerlendirilmek amacıyla yapılmıştır. Çalışma, Ankara ve Çankırı’da tesadüfi örneklem yoluyla seçilmiş farklı lise türlerinde öğrenim gören 1817 lise öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Verilerin toplanmasında Goodnew tarafından oluşturulan ve Sarı’nın Türkçeye uyarladığı Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği (OADÖ) kullanılmıştır. Ölçeğin geçerlik güvenirlik çalışması bu çalışmada tekrarlanmıştır. Ölçekten elde edilen verileri değerlendirmek amacıyla Mann Whitney U Testi ve Kruskal Wallis test istatistiği kullanılmıştır. Araştırmanın sonunda öğrencilerin okula aidiyet duygularıyla cinsiyet, lise türü, devam edilen sınıf ve okul tercihi anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Bunun yanında okula aidiyet duygusu ile yaşanan şehir arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ayrıca okula aidiyet duygu düzeyinin nedenlerini belirlemek amacıyla öğrencilerin 9.,16., ve 17. Sorulara verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Öğrencilerin OADÖ’den elde ettikleri ortalama değer 3,28 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin okula aidiyet duygu düzeylerinin ortalama değerinin (3.00) üzerinde olduğu ifade edilebilir.

Anahtar Kelimeler: Eğitim, Din Eğitimi, Orta Öğretim, Aidiyet, Okul Aidiyeti.

* Dr. Öğretim Üyesi, Çankırı Karatekin Üniversitesi İslami İlimler Fakültesi, Din Bilimleri Anabilim Dalı

e-posta: zeynepyuksel@karatekin.edu.tr ORCID: 0000-0001-7880-156X

Atıf/Cite as: Yüksel, Z. (2020). Orta Öğretim Öğrencilerinin Okula Aidiyet Düzeyi. Dini Araştırmalar, 23 (57): 173-193, DOI: 10.15745/da.682798

Secondary School Students' Status of Belongingness to Their School

Abstract

Development in the students' sense of belonging to school, their commitment to each other, makes them feel happier and peaceful at school. In addition, this situation has a very important role in terms of students' academic, social and psychological development. The purpose of this study is to evaluate the belonging circumstance to school of the secondary students in terms of various variables. This study has applied to 1187 high school students studying in different types of high school selected by random sampling in Ankara and Çankırı. While collecting data, Sense of Belonging to School Scale developed by Goodnew and adapted to Turkish by Sarı has been used. The validity and reliability study of the scale has repeated also in this study. To evaluate the data obtained from the scale, Mann WhitneyU test and Kruskal Wallis test statistics have been utilized. At the end of the study, the students' sense of belonging to the school has meaningfully differed from their gender, type of high school, continuing class and school preference. On the other hand, it has been found that there is no significant difference between the sense of belonging to the school and the city in which they live. In addition, in order to determine the reasons for the sense of belonging to the school, the reasons of the students' answers to the 9th, 16th and 17th questions were evaluated. The average value that students obtained from OADÖ was found as 3.28. It can be stated that students' sense of belonging to school is above the average value (3.00).

Keywords: Education, Religious Education, Secondary Education, Belongingness, School Belonging.

Summary

Human being always keeps in touch with other beings. The person who interacts with other people wants to carry out this communication in manners of the sense of belongingness. To enjoy the need for belonging is important for the emotional, cognitive and behavioural characteristics of individuals. The desire to belongingness starts from the early childhood term and continues throughout life. The bond of belonging, established through the family in the early childhood reveals its impacts towards to the social and institutional systems in the later stages of life. The feeling of belonging to the school is shaped by the individual's approval and respect in the school.

The sense of belonging to school also influences students' school success. In some of other studies, it is emphasized that the continuity in the sense of

belonging can be achieved in a suitable school environment within social, psychological and academic harmony. The lack of sense of belonging can result in not being socialized man and in feelings of loneliness. Although the sense of belonging to school is important in all of age groups, even it is more important especially in adolescence stage. The increase in the sense of belongingness to school, strengthen the feeling of devotion in between students who spend the most of their time at schools, gives more feeling of happiness and motives more peaceful conditions at schools.

In addition, this situation has a very important role in terms of students' academic, social and psychological development.

The aim of the research is to measure the sense of belonging of high school students who were educated in Ankara and Çankırı in the 2018-2019 academic year. The universe of the research consists of students studying in high school in Ankara and Çankırı provinces in the 2018-2019 academic year. Our study group is high school students selected by random sampling method.

In the theoretical part of the research, search on the related literature was made. In the application section, survey method was used in field research. A personal information form and the 'School Feeling Scale' were revealed to comprehend the students' status of belongingness. In order to measure students' status of their belonging to the school, the 'Sense of School Belonging Scale' was used, and the data, already obtained, were analysed and interpreted in the 'SPSS 24 for Windows' program.

The average score of high school students' participation into the study in the manners of the sense of loyalty to school was estimated as 3.2922, the average value related to the sense of rejection was 3.2623 and the average value in terms of the scale of belonging to school was 3.2839. From this point of view, it can be stated that students' sense of belonging to school is above average.

According to the analysis, 'commitment to school', 'sense of rejection' and 'sense of belongingness to school' differ significantly from the independent variables by gender factor. It is obvious that female students have a higher sense of their belonging to the school than boys. There is a significant difference between the high school type that the students attend and 'commitment to school', 'sense of rejection' and 'sense of belonging to school'.

When the situation of the belonging status of high school types is examined, there is significant evidence illustrating that the class factor, 'the

commitment to school', 'the sense of rejection' and 'the sense of belonging' are determined and differed according to gender variables. When the belonging status of high school types is evaluated, it is notable that the highest school type which students' sense of belonging reached highest level is social sciences high school. Social sciences high school is followed by Anatolian high school, Science high school, Imam Hatip high school and vocational high school.

When the belongingness status among the level of grades is examined, and the data related to the belongingness of these schools are compared with 2nd, 3rd and 4th grades, it is clear that they differ significantly in a meaningful favour of 1st grade. The sense of belongingness to the school can be listed from the highest to the lowest as: 1st, 4th, 2nd and 3rd grade.

As a result of the analysis, it can be said that the reason of preference for the school has an effect on the scale of OADÖ and sub-dimensions of it.

When the relation in between the personal preference related to school type and the feeling of belongingness is sophisticated, it is recognizable that the high schools, being closer and suitable to the individuals' professions, improve the sense of the belongingness to their schools. Some drivers are highly important on the situation of belongingness and the individuals' preferences related their professions such as individual's own prefer, the suggestions made by some friends, the reputation of that school, and the family's wishes. In general, it can be stated that the sense of belongingness of those students who preferred the high schools which are more suitable their professions, are above average.

Giriş

İnsan çok yönlü bir varlıktır. İnsanın sosyal yönü, onun çevresindeki diğer varlıklarla iletişim içerisinde olmasını zorunlu kılar. Bireyler temel ihtiyaçlarının karşılanmasından sonra duygusal birtakım ihtiyaçlarını ve aidiyet ihtiyacını karşılamak üzere pek çok sosyal ortamda diğer insanlarla iletişim kurarlar. İnsanın sosyalleşme sürecinde, ait olma duygusu, birey açısından önemli bir değer olarak kabul edilmektedir. Bu sebepten ait olma duygusunun bireyin toplumsal rolünün belirlenmesinde, onun toplumda statü kazanmasında önemli bir katkısı olduğu ifade edilmektedir (Şahan 2007: 81-82). Aidiyet ihtiyacının karşılanması ve diğer kişi ya da unsurlarla kurulan duygusal ve sosyal ilişkiler; diğer unsurları algılama, onlar hakkında düşünme, onların ihtiyaç ve duygu durumlarının farkına varma gibi bilişsel süreçleri, duy-

gusal örüntüleri ve davranışları, birey psikolojisini ve iyi olma durumlarını etkilemektedir (Baumeister; Leary,1995; Choenorom, Williams ve Hagerty, 2005; Chipuer, 2001; Hagerty, Williams ve Oue, 2002; King, Vidourek, Davis veMcClellan,2002; Lee ve Robbins, 1995; Osterman, 2000'dan aktaran Duru, 2015). Aidiyet duygusunun giderilmesi toplumsal uyum, toplumsal katılım gibi durumları artırırken; yalnızlık, toplumsal mesafe ve sosyal ortamlara katılamama duygu durumları karşısında kişinin psikolojisini korumaya yardımcı olur (Mellor vd. 2008). Dolayısıyla aidiyet ihtiyacı, bireyin temel sosyal ilişki ihtiyacından daha fazla anlam ifade etmektedir (Hill 2006).

Bireyin ait olma ihtiyacı içerisinde olması, ilk çocukluk döneminden başlayarak hayatı boyunca devam eder. İlk çocukluk döneminde, aileye olan aidiyet gereksinimi, sonraki yıllarda bireyin dâhil olduğu toplumsal ve kurumsal sistemlere yönelik aidiyet gereksinimine dönüşür. Okula aidiyet duygusu da, bireyin aidiyet gereksinimi içerisinde bulunduğu alanlardan biridir. Bu bağlamda okula aidiyet duygusu, öğrencilerin okulda ilişki içerisinde olduğu bireyler tarafından ne kadar onay gördüğüne, saygı duyulduğuna ve desteklendiğine dair kişisel duygu durumudur şeklinde tanımlanmaktadır (Goode-now 1992a: 182). Bir başka tanımda ise okul aidiyeti, öğrencilerin, arkadaşları ve öğretmenleri arasındaki iletişimi sonucunda okul ortamında diğer bireyler tarafından kişisel olarak kabul gördüğü ve desteklendiğinde geliştirdiği duygu olarak tanımlanmaktadır (Booker 2004: 131). Dolayısıyla okul aidiyeti pek çok faktörden etkilenmektedir. Aynı zamanda okul aidiyeti birçok faktörü de, sonuç olarak etkilemektedir. Öğrencilerin okulda geçirdikleri vaktin, onların kendilerini daha iyi hissetmelerine ve okul başarılarına vb. olumlu katkı sağladığı ifade edilebilir.

1. Araştırmanın Amacı

Okula aidiyet duygusu, öğrencinin kişisel olarak okulda bulunan bireylerce ne düzeyde onaylandığına, saygıyla karşılandığına, okuldaki sosyal ortamlara hangi düzeyde dâhil edildiğine ve destek gördüğüne yönelik duygularının ifadesidir. Aidiyet duygusundaki bireylerde eksiklik sosyalleşememe ve yalnızlık duygularına sebep olabilmektedir. Okula aidiyet duygusu her yaş grubunda önemli olmakla birlikte, özellikle ergenlik döneminde daha da büyük önem taşımaktadır.

Zamanlarının önemli bir kısmını okulda geçiren öğrencilerin okula aidiyet duygusunun gelişmesi, birbirlerine olan bağlılıkları, kendilerini okulda daha mutlu, huzurlu hissetmelerini sağlar. Ayrıca bu durum öğrencilerin akademik, sosyal ve psikolojik gelişimleri açısından oldukça önemli bir role sahiptir.

2018-2019 Eğitim-Öğretim yılında Ankara'da ve Çankırı merkez ilçede eğitim gören lise öğrencilerinin okula aidiyet düzeylerini ve okula aidiyet düzeylerine etki eden etmenleri ölçmek araştırmanın amacını oluşturmaktadır. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

Lise düzeyinde eğitim gören katılımcıların okula aidiyet düzeyleri nedir?

Lise öğrencilerinin aidiyet düzeyleri; cinsiyet, okul türü, sınıf, okulu tercih etme sebebi, öğrencinin başarı ortalaması, devamsızlık durumu değişkenleri açısından anlamlı bir şekilde farklılık göstermekte midir?

2. Araştırmanın Yöntemi

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma teorik ve uygulama olarak iki aşamada gerçekleştirilmiştir. Araştırmanın teorik kısmında literatür taraması yapılmıştır. Uygulama bölümünde nicel araştırma yöntemine başvurulmuştur. Verilerin toplanmasında ise nicel araştırma yönteminden anket tekniği kullanılmıştır.

Araştırma, ortaöğretim öğrencilerinin okul aidiyet düzeylerini betimlemeye çalıştığından betimsel tarama modeline, öğrencilerin okul aidiyet düzeylerini bazı değişkenlere göre karşılaştırmayı amaçladığından karşılaştırmalı ilişkiyel tarama modeline dayanmaktadır (Karasar 2014: 79-82).

2.2. Yığın ve Örneklem

Çalışmanın yığını 2018-2019 eğitim yılında Ankara ve Çankırı illerinde liselerde (Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, İmam Hatip Lisesi, Meslek Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi) örgün olarak okuyan öğrencilerden oluşmaktadır. Örneklem grubu ise evrenden her sınıf düzeyinden tesadüfî örneklem¹ yoluyla seçilmiş 1817 lise öğrencisidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %52,7'si kız öğrencilerden %47,3'ü ise erkek öğrencilerden oluşmaktadır. Katılımcıların %36,5'i Anadolu Lisesinde, %13,4'ü Fen Lisesinde, %26,8'i İmam Hatip Lisesinde, %19,7'si Meslek Lisesinde, %3,6'sı da Sosyal Bilimler Lisesinde eğitim görmektedir.

2.3. Veri Toplaması

Öğrencilerin okula aidiyet durumlarını ölçmek amacıyla kişisel bilgi formu ve 'Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği' kullanılmıştır.

Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği (OADÖ): Goodenow (1993)'un geliştirdiği ve Mediha Sarı (2011) tarafından da Türkçeye aktarılan Okula Aidi-

yet Duygusu Ölçeği (The Psychological Sense of School Membership Scale), öğrencilerin eğitim gördükleri okullarının mühim bir üyesi olarak hissetme düzeylerini, kabullenilme, değerli bulunma ve gruba dâhil olma konusundaki duygularını; okul, öğretmen ve akranlarla bağlantılarını ölçmek amacıyla geliştirilen 18 maddelik Likert tipi bir araçtır. Yanıtlar beşli likert ölçeği üzerinden (1.Hiç doğru .değil, 2. Doğru Değil, 3. Kararsızım 5.Tamamen doğru) verilmektedir. Ölçekte bulunan “*Buradaki öğretmenler benim gibi insanlarla ilgilenmez*”, “*Bu okuldaki öğretmenler bana arkadaşça davranır*” maddelerine verdikleri cevapların sebepleri katılımcılara sorulmuştur. Bu şekilde katılımcıların aidiyet durumlarının sebepleri değerlendirilmeye çalışılmıştır. Ölçekte bulunan beş madde (3., 6., 9., 12. ve 16. maddeler) olumsuz ifadeler içermektedir.

Sarı (2015) tarafından Türkçeye yapılan uyarlama sonucunda maddelerin iki faktörde birleştiği, bu iki faktörün toplam varyansın %38.49’unu açıkladığı görülmüştür. İlk faktör (Okula Bağlılık faktörü), ölçekteki 13 olumlu maddeyi içermektedir; ikinci faktörde (Reddedilmişlik Duygusu) ise ölçekteki beş olumsuz maddeyi kapsamıştır. Alt faktörlere ilişkin Cronbach alfa iç tutarlık katsayıları sırasıyla 0.84 ve 0.78’dir. Bu çalışma kapsamında da ölçeğin güvenirlik analizi yeniden değerlendirilmiş reddedilmişlik duygusu alt boyutuna ait Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,71, okula bağlılık alt boyutuna ait Cronbach Alfa iç tutarlık sayısı 0,85 ve ölçeğe ait Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0.86 olarak hesaplanmıştır. Bu sonuca göre Cronbach Alfa iç tutarlık katsayısı 0,70’ten büyük olduğu için bu çalışmanın güvenilir olduğu ifade edilebilir.

2.4. Verilerin Analizi

Öğrencilerin okula aidiyet durumlarını ölçmek amacıyla ‘Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği’ kullanılmış olup, elde edilen veriler ‘SPSS 24 For Windows’ programında analiz edilerek yorumlanmıştır.

Verilerin analizinde betimsel istatistikler incelenmiştir. Ayrıca araştırmada uygulanan OADÖ’den alınan puanlara Kolmogorov-Smirnov testi uygulanarak normallik analizi yapılmış olup normal dağılmadığı sonucu elde edilmiştir. Dolayısıyla araştırma sonuçlarını elde etmek üzere non-parametrik test analizleri kullanılmıştır. Verilerin analiz değerlendirmesi sürecinde ölçekten elde edilen puanlar, her bir ölçeğin içerdiği madde sayısına bölünerek, beşli likert ölçeğine çevrilmiştir. Bulguların anlamlılık değerlendirilmesinde .05 anlamlılık düzeyi esas alınmıştır.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Öğrencilerin vermiş olduğu cevaplar doğrultusunda hesaplanan okula bağlılık, reddedilmişlik duygusu ve OADÖ puanlarının normal dağılmadığı görülmektedir. Bu sebeple çalışmada, non-parametrik test analizleri uygulanmıştır. Bağımsız değişkenlerin ölçek ile ilişkisini incelemek için, cinsiyet (kız, erkek) ve anketin uygulandığı il (büyük şehir, küçük şehir) gibi 2 duruma sahip olan değişkenlerde Mann Whitney U Testi; lise türü, sınıf, tercih nedeni gibi ikiden fazla duruma sahip olan değişkenlerde ise Kruskal Wallis test istatistiği kullanılmıştır. Ayrıca başarı ortalaması ve devamsızlık durumu gibi sürekli değişkenler için de Korelasyon analizi yapılmıştır.

Örnekleme oluşturan 1817 öğrencinin Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği'nden (OADÖ) aldıkları; okula bağlılık duygusu puanı, reddedilmişlik duygusu puanı ve okula aidiyet duygusu ölçeğinden aldıkları puanlara ilişkin ortalama ve standart sapma değerleri Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo1: Öğrencilerin OADÖ'den Elde Ettikleri Puanlara İlişkin Ortalama ve Std. Sapma Değerleri

	Sayı (N)	Ortalama	Std. Sapma
Okula Bağlılık Duygusu	1817	3,2922	,74283
Reddedilmişlik Duygusu	1817	3,2623	,87248
Okula Aidiyet Duygusu Ölçeği (OADÖ)	1817	3,2839	,69220

Tablo 1'de görüldüğü gibi araştırmaya katılan lise öğrencilerinin Okula bağlılık duygusundan aldıkları ortalama değer 3,2922, reddedilmişlik duygusundan aldıkları ortalama değer 3,2623 ve okula aidiyet duygusu ölçeğinden aldıkları ortalama değer ise 3,2839 olarak ölçülmüştür. Buradan hareketle öğrencilerin okula aidiyet duygularının ortalamanın (3,00) üzerinde olduğu ifade edilebilir. Konuyla ilgili yapılan benzer araştırmalarda Sarı (2012-2013), ortaokul öğrencilerinin OADÖ'den elde ettikleri ortalama puan 3,80, lise öğrencilerinin OADÖ'den elde ettikleri ortalama puan ise 3,5 olarak bulunmuştur. Alaca (2011) ise anadili Türkçe olan öğrenciler ile anadili Türkçe olmayan iki lisanlı öğrenciler üzerinde gerçekleştirdiği çalışmada OADÖ'ne ait ortalama anadili Türkçe olan öğrencilerde 3,75, anadili Türkçe olmayan öğrencilerde ise 3,53 olarak bulunmuştur. Yine Aşlamacı ve Eker (2016) tarafından 3769 İmam Hatip Lisesi öğrencisiyle yapılan araştırmada ise öğrencilerin okula ai-

diyet ortalamaları 3,68 olarak bulunmuştur. Yapılan çalışmalardan ve elde edilen verilerden hareketle öğrencilerin kendilerini okula ait hissettikleri, okula olumlu duygu ve düşünceler geliştirdikleri ifade edilebilir.

Araştırmaya katılan öğrencilerin cinsiyet, devam ettikleri lise türü, okudukları sınıf düzeyi, yaşadıkları şehir (büyük ya da küçük şehir olma durumu), okulu tercih etme nedeni durumlarına ait betimsel veriler Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2: Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Bağımsız Değişkenler		
Cinsiyet	Sayı (N)	Yüzdelerik(%)
Kız	958	52,7
Erkek	859	47,3
Lise Türü	Sayı (N)	Yüzdelerik (%)
Anadolu Lisesi	663	36,5
Fen Lisesi	244	13,4
İmam Hatip Lisesi	487	26,8
Meslek Lisesi	358	19,7
Sosyal Bilimler Lisesi	65	3,6
Sınıf	Sayı (N)	Yüzdelerik (%)
1	495	27,2
2	514	28,3
3	516	28,4
4	292	16,1
Şehir	Sayı (N)	Yüzdelerik(%)
Çankırı- Küçük Şehir Örneği	663	36,5
Ankara- Büyük Şehir Örneği	1154	63,5
Toplam	1817	100,0
Tercih Nedeni	Sayı (N)	Yüzdelerik (%)
Aile İsteği	624	31,2%
Arkadaş Tavsiyesi	146	7,3%
Gelecekte Tercih Edilecek Mesleğe Uygun Olması	615	30,7%
Okulun Marka, İkon olması	79	3,9%
Bireyin Kendi Tercihi	90	4,5%
Diğer Sebepler	449	22,4%
Toplam	2003	100,0%

Tablo 2'ye göre; katılımcıların %27,2'si 1. sınıf öğrencisi, %28,3'ü 2. sınıf öğrencisi, %28,4'ü 3. sınıf öğrencisi, %16,1'i de 4. sınıf öğrencisidir. Araştırmaya katılan öğrencilerin %36,5'i küçük şehirde (Çankırı) yaşarken, %63,5'i büyükşehirde (Ankara) yaşamaktadırlar. Katılımcılara okudukları okulu tercih etme sebepleri sorulmuş ve tercih sebepleri olarak 'ailenin isteği, arkadaş tavsiyesi, okulun gelecekteki seçmek istediği mesleğe uygun eğitim vermesi, okulun marka/ikon (başarısı, ismi ile bilinen vb. hususlar) olması ve diğer sebepler' seçeneklerinden birini seçmeleri istenmiştir. Buna göre katılımcıların %31,2'si ailelerinin isteğiyle, %7,3'ü arkadaş tavsiyesiyle, %30,7'si okulun gelecekte tercih edecekleri mesleğe uygun eğitim vermesi sebebiyle, %3,9'u okulun marka/ikon olması sebebiyle, %4,5'i kendi tercihleri sonucu, %22,4'ü de diğer sebeplerden dolayı okudukları okulu tercih etmişlerdir.

Tablo 3: Bağımsız Değişkenlerin, OADÖ Ölçeği ve Alt Boyutları Üzerinde Etkisinin İncelenmesi

Bağımsız Değişken		Okula Bağlılık	Reddedilmişlik Duygusu	OADÖ	
Cinsiyet	Sayı (N)	958	958	958	
	Kız	Sıralama Ortalaması	942,14	965,07	954,61
	Sayı (N)	859	859	859	
	Erkek	Sıralama Ortalaması	872,04	846,47	858,13
	P değeri	,004*	,000*	,000*	
	Lise Türü	Sayı (N)	663	663	663
Anadolu Lisesi		Sıralama Ortalaması	955,68	986,21	973,90
Sayı (N)		244	244	244	
Fen Lisesi		Sıralama Ortalaması	968,08	950,18	968,78
Sayı (N)		487	487	487	
İmam Hatip Lisesi		Sıralama Ortalaması	874,34	855,24	863,99
Sayı (N)		358	358	358	
Meslek Lisesi		Sıralama Ortalaması	804,27	811,29	790,72
Sayı (N)		65	65	65	
Sosyal Bilimler Lisesi		Sıralama Ortalaması	1047,52	907,76	1011,32
P değeri	,000*	,000*	,000*		

Sınıf	1	Sayı (N)	495	495	495
		Sıralama Ortalaması	962,69	970,02	974,00
	2	Sayı (N)	514	514	514
		Sıralama Ortalaması	870,00	896,44	874,98
	3	Sayı (N)	516	516	516
		Sıralama Ortalaması	862,55	845,89	848,12
	4	Sayı (N)	292	292	292
		Sıralama Ortalaması	968,73	939,18	966,27
	P değeri		,001*	,001*	,000*

OADÖ Ölçeği ve Alt Boyutları üzerinde bağımsız değişkenlerin (cinsiyet, lise türü ve sınıf) istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin olup olmadığı incelenmiştir. Yapılan analizler sonucunda ‘okula bağlılık’, ‘reddedilmişlik duygusu’ ve ‘okula aidiyet duygusu’ nun bağımsız değişkenlerden cinsiyet faktörü ile anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla okula aidiyet duygusunun daha yüksek olduğu Tablo 3’te görülmektedir. Cinsiyetler arasındaki aidiyet duygusunun farklılaşmayla ilgili olarak alanyazına bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden aidiyet duygusunu daha fazla hissettikleri gözlemlenmiştir. Goodenow (1992b); Goodenow & Grady (1993); Cheung & Hui, (2003); Cheung, (2004); Adalabu, (2007); Nichols, (2008); Sarı, (2012); Sarı, (2013); Aşlamacı ve Eker (2016)’in yaptığı çalışmalarda kızların okula aidiyet düzeylerinin, erkek katılımcılardan daha fazla olduğu sonucuna ulaşılmışlardır. Dolayısıyla literatürdeki sonuçlarla ortaöğretim öğrencilerinin okula aidiyeti ilişkisinin araştırıldığı çalışmanın sonuçları birbiriyle örtüşmektedir.

Öğrencilerin devam ettikleri lise türü ile ‘okula bağlılık’, ‘reddedilmişlik duygusu’ ve ‘okula aidiyet duygusu’ arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır.

Lise türlerinin okula aidiyet durumu incelendiğinde ‘okula bağlılık’, ‘reddedilmişlik duygusu’ ve ‘okula aidiyet duygusu’ ile aralarında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır. Lise türlerinin okula aidiyet durumları değerlendirildiğinde öğrencilerin aidiyet duygusu en yüksek lise türü; sosyal bilimler lisesi iken, sosyal bilimler lisesini Anadolu lisesi, Fen lisesi, İmam Hatip lisesi ve meslek lisesi takip etmektedir. Sınıflar düzeyinde aidiyet durumu incelendi-

ğinde ise okula aidiyet puanları 2.,3. ve 4. Sınıflarla kıyaslandığında 1. Sınıflar lehine anlamlı bir şekilde farklılaşmaktadır. Okula aidiyet duygusu puanı en yüksekten düşüğe doğru 1.,4., 2. ve 3. sınıf şeklinde sıralanabilir. Literatürde aidiyet duygusu üzerinde yapılan çalışmalarda elde edilen sonuçlar birbiriy-le örtüşmemektedir. Sarı (2013), okula aidiyetin birinci sınıflarda en yüksek olduğu ve sınıf düzeyi arttıkça aidiyetin azaldığı sonucuna ulaşmıştır. Bununla birlikte Aşlamacı ve Eker'in (2016) İmam Hatip Lisesi öğrencileri üzerinde yaptıkları çalışmada sınıf düzeyi ile aidiyet duygusu arasındaki ilişki incelendiğinde sınıf düzeyi arttıkça aidiyet duygusunun da arttığı sonucuna ulaşmıştır. Bu durum ortaöğretim öğrencilerinin okul aidiyetleri üzerinde yapılan çalışma açısından değerlendirildiğinde ise Sarı (2013), Aşlamacı ve Eker (2016)'in çalışmalarının tek bir lise türünde gerçekleştirilmiş olmasıyla açıklanabilir. Anderman (2002: 801), yaptığı çalışmada sınıf düzeyi ile aidiyet duygusu arasında anlamlı bir fark olmadığını, bu durumunun sınıf düzeyinden çok, okuldaki eğitim uygulamalarından etkilendiğini ifade etmiştir. Ortaöğretim öğrencilerin aidiyet düzeyi üzerinde yapılan bu çalışmada, lise öğrencilerinin sınıf düzeyi aidiyet duygusu arasındaki farklılaşmanın sebepleri daha detaylı olarak araştırılabilir. Dokuzuncu sınıf ve on ikinci sınıf öğrencilerinin neden en yüksek aidiyet puanına sahip oldukları onuncu ve on birinci sınıflardan elde edilen aidiyet puanlarının neden daha düşük olduğu incelenebilir. Okula aidiyet düzeyinin sınıflar düzeyinde zaman içerisinde farklılaşmasının nedenleri araştırıldığında literatürde konu ile ilgili elde edilen birbirinden farklı sonuçların nedenleri boylamsal olarak ele alınacak ve mezkûr konudaki eksiklik giderilmiş olacaktır.

Tablo 4: Katılımcıların Okul Tercih Sebebi ve Eğitim Aldıkları Şehir ile OADÖ Arasındaki Etkisinin İncelenmesi

Bağımsız Değişken		Okula Bağlılık	Reddedilmişlik Duygusu	OADÖ	
Okul Tercih Sebebi	Aile İsteği	Sayı (N)	482	482	482
		Sıralama Ortalaması	690,23	681,87	670,00
	Arkadaş İsteği	Sayı (N)	83	83	83
		Sıralama Ortalaması	820,30	816,86	828,39
	Mesleğe Uygun Eğitim	Sayı (N)	522	522	522
		Sıralama Ortalaması	970,84	971,80	990,08
	Marka	Sayı (N)	57	57	57
		Sıralama Ortalaması	791,75	795,98	787,82
	Kendi İsteğim	Sayı (N)	70	70	70
		Sıralama Ortalaması	938,31	991,43	967,91
	Diğer	Sayı (N)	428	428	428
		Sıralama Ortalaması	772,29	771,94	765,71
	P değeri		,000*	,000*	,000*
	Şehir	Ankara (Büyük Şehir)	Sayı (N)	1154	1154
Sıralama Ortalaması			895,98	917,80	901,87
Çankırı (Küçük Şehir)		Sayı (N)	663	663	663
		Sıralama Ortalaması	931,66	893,69	921,40
P değeri		,163	,345	,445	

Yapılan analizler sonucunda okul tercih sebebinin, OADÖ ölçeği ve alt boyutları üzerinde bir etkisinin olduğu söylenebilir. Okula tercih sebebiyle aidiyet duygusu arasındaki ilişki incelendiğinde, okuduğu lisenin tercih edeceği mesleğe uygun eğitim veren lise türü olduğu için seçen katılımcıların okula aidiyet puanının en yüksek olduğu görülmektedir. Aidiyet durumunu mesleğe uygun eğitim verme seçeneğini sırasıyla kendi isteğim, arkadaşlarımla tavsiyesi, okulun tanınmış/marka bir okul olma sebebi, diğer seçeneği ve en son olarak da ailenin isteği seçeneği oluşturmaktadır. İlgili literatür incelendiğinde

Aşlamacı ve Eker'in (2016) imam hatip lisesi öğrencileriyle yaptıkları çalışmada en yüksek aidiyet duygusuna sahip bireylerin, okulu kendi istedikleri için tercih edenler olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum, çalışmanın sonuçlarıyla da benzeşmektedir.

Yapılan analizler sonucunda eğitimin uygulandığı iller arası reddedilmişlik duygusu ve okula aidiyet duygusu üzerinde iller arasında istatistiksel olarak farklılığın bir etkisinin olmadığı söylenebilir. Burada Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı okullarda öğrencilere yönelik olarak verilen eğitim ve tutumun illere göre değişmediği ifade edilebilir.

Ankete katılan öğrencilere 9., 16. ve 17. Sorulardan sonra “Size göre nedenini belirtiniz.” ve “Okulun hangi özelliğinden dolayı ait olmaktan gurur duyuyorsunuz? (Belirtiniz)” biçiminde açık uçlu sorular sorulmuştur. Bu şekilde öğrencilerin, okulun olumlu veya olumsuz yönlerine, öğretmenlerine ve/veya kendi kişisel değerlendirmelerine ait tespitler/bulgular elde edilmiştir. Buna göre; ‘9. Buradaki öğretmenler benim gibi insanlarla ilgilenmezler’ sorusuna katılımcıların vermiş olduğu cevaplar Tablo 5’te gösterilmiştir.

Tablo 5: OADÖ’de Katılımcıların 9. Soruya (Buradaki Öğretmenler Benim Gibi İnsanlarla İlgilenmezler) Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Sayı (N)	Yüzdelik (%)
Cevapsız	3	,2
Hiç Doğru Değil	750	41,3
Doğru Değil	513	28,2
Kararsızım	316	17,4
Doğru	118	6,5
Tamamen Doğru	117	6,4
Toplam	1817	100,0

Ölçekte olumsuz olarak ifade edilen ‘buradaki öğretmenler benim gibi insanlarla ilgilenmezler’ sorusuna öğrencilerin çoğunluğu ‘doğru değil ve hiç doğru değil’ (sırasıyla %28,2 ve %41,3 toplam % 69,5’i) ‘buradaki öğretmenler benim gibi insanlarla ilgilenirler’ cevabını vermiştir.

Öğrencilere ‘buradaki öğretmenler benim gibi insanlarla ilgilenmezler’ sorusuna verdikleri cevapların nedeni sorulmuştur. Cevaplar değerlendirilip gruplandırıldığında öğrencilerin neden olarak belirttiği hususlardan ilki, kendilik

algılarından kaynaklı sebeplerle (örneğin; ben garip fikirli biriyim, zeki olmadığım için, özel biri olduğum için, düşüncelerim herkesten farklı olduğu için, sessiz ve içime kapanık olduğum için vb.) değerlendirmeleri olmuştur. Katılımcıların diğer gruplandırmaları ise olumlu (örneğin; buradaki herkes birbirine değer verir, hocalarımız çok ilgili, anlayışlı, sevecen, öğretmenlerimiz herkese eşit davranır vb.) değerlendirmeleridir. Bir diğer değerlendirme grubu ise olumsuz değerlendirmelerdir. Burada öğrencilerle ilgilenilmeme sebebi olarak da öğrencilerin başarısızlığı, hocaların ilgisiz ve ayırım yapan tutumu, okulun genel statüsünden kaynaklı olduğunu düşündüklerini belirtmişlerdir.

Katılımcılara OADÖ’nde 16. Soru ‘keşke başka bir okulda okuyor olsaydım’ sorusuna verdikleri cevap Tablo 6’da gösterilmiştir.

Tablo 6: OADÖ’de Katılımcıların 16. Soruya (Keşke Başka Bir Okulda Okuyor Olsaydım) Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Sayı (N)	Yüzdeler (%)
Cevapsız	7	,4
Hiç Doğru Değil	377	20,7
Doğru Değil	247	13,6
Kararsızım	430	23,7
Doğru	215	11,8
Tamamen Doğru	541	29,8
Toplam	1817	100,0

Ankete katılan öğrencilerden ‘tamamen doğru’ ve ‘doğru’ seçeneğini işaretleyenler toplam % 41,6’sı “Keşke başka bir okulda okuyor olsaydım.” cevabını vermiştir. Başka bir okulda okumayı düşünen öğrencilerin gerekçeleri gruplandırıldığında ise öğrencilerin aileden kaynaklı sebepler (aileye yakın olmak durumunda kalmak veya aile zoruyla gelmek vb.), arkadaş durumu (önceki arkadaşlarından ayrılmak ya da okuldaki arkadaş ortamından memnun olmamak vb.), okulun akademik başarısının daha üzerinde bir okul isteği, okulun disiplin anlayışı, okulun sahip olduğu konum (fen lisesi, imam hatip lisesi olması gibi özel durum isteği), dersler ve öğretmenlerle ilgili değerlendirmeler yaptıkları görülmüştür.

Öğrencilerin okul tercih nedeni ile okudukları okuldan ayrılma isteği “keşke başka bir okulda okuyor olsaydım” sorusuna verdikleri cevap karşıştır. Elde edilen sonuçlar tablo 7’de gösterilmiştir.

Tablo 7: “Keşke Başka Bir Okulda Okuyor Olsaydım” Sorusuna Katılımcıların Verdiği Cevapla Okul Tercih Nedeninin Karşılaştırılması Çapraz Tablo Analiz Sonuçları

Nedeni Soru 16 Cevapları	Tercih	Aile İsteği	Arkadaş İsteği	Mesleğe Uygun Eğitim	Marka	Kendi İsteğim	Diğer	Toplam
Cevapsız	Sayı (N)	2	0	2	0	0	2	6
	Yüzdeler	33,3%	0,0%	33,3%	0,0%	0,0%	33,3%	100,0%
Hiç Doğru Değil	Sayı (N)	55	12	162	14	23	59	325
	Yüzdeler	16,9%	3,7%	49,8%	4,3%	7,1%	18,2%	100,0%
Doğru Değil	Sayı (N)	40	12	102	11	13	49	227
	Yüzdeler	17,6%	5,3%	44,9%	4,8%	5,7%	21,6%	100,0%
Kararsızım	Sayı (N)	107	19	128	11	14	109	388
	Yüzdeler	27,6%	4,9%	33,0%	2,8%	3,6%	28,1%	100,0%
Doğru	Sayı (N)	66	13	45	9	7	57	197
	Yüzdeler	33,5%	6,6%	22,8%	4,6%	3,6%	28,9%	100,0%
Tamamen Doğru	Sayı (N)	212	27	83	12	13	152	499
	Yüzdeler	42,5%	5,4%	16,6%	2,4%	2,6%	30,5%	100,0%
Toplam	Sayı (N)	482	83	522	57	70	428	1642
	Yüzdeler	29,4%	5,1%	31,8%	3,5%	4,3%	26,1%	100,0%

Çapraz Tablo analizinden de görüleceği “Keşke başka bir okulda okuyor olsaydım.” ifadesine “Tamamen Doğru” ve “Doğru” cevabını verenlerin çoğunluğu (sırası ile %42,5’i ve %33,5’i) aile isteği ile okul tercihi yaptıklarını ifade etmiştir. Bununla birlikte ‘hiç doğru değil’ ve ‘doğru değil’ seçeneğini işaretleyen yani okullarından memnun olan öğrenciler (sırasıyla %49,8 ve %44,9) ise okul tercih sebeplerini ‘tercih etmeyi düşündükleri mesleğe uygun eğitim verdiği için’ olduğunu ifade etmişlerdir.

Tablo 8: “Keşke Başka Bir Okulda Okuyor Olsaydım” Sorusuna Katılımcıların Verdiği Cevapla Lise Türünün Karşılaştırılması Çapraz Tablo Analiz Sonuçları

Soru 16 Cevapları	Lise Türü	Anadolu Lisesi	Fen Lisesi	İmam Hatip Lisesi	Meslek Lisesi	Sosyal Bilimler Lisesi	Toplam
	Cevapsız	Sayı (N)	3	1	2	1	0
	Yüzdeler	0,5%	0,4%	0,4%	0,3%	0,0%	0,4%
Hiç Doğru Değil	Sayı (N)	125	60	110	70	12	377
	Yüzdeler	18,9%	24,6%	22,6%	19,6%	18,5%	20,7%
Doğru Değil	Sayı (N)	113	46	50	28	10	247
	Yüzdeler	17,0%	18,9%	10,3%	7,8%	15,4%	13,6%
Kararsızım	Sayı (N)	189	61	88	75	17	430
	Yüzdeler	28,5%	25,0%	18,1%	20,9%	26,2%	23,7%
Doğru	Sayı (N)	76	31	45	52	11	215
	Yüzdeler	11,5%	12,7%	9,2%	14,5%	16,9%	11,8%
Tamamen Doğru	Sayı (N)	157	45	192	132	15	541
	Yüzdeler	23,7%	18,4%	39,4%	36,9%	23,1%	29,8%
Toplam	Sayı (N)	663	244	487	358	65	1817
	Yüzdeler	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Çapraz Tablo analizinden de görüleceği “Keşke başka bir okulda okuyor olsaydım.” ifadesine ‘Tamamen Doğru’ cevabını verenler (sırası ile %39,4 ve %36,9) İmam Hatip Lisesi öğrencileri ve meslek lisesi öğrencileri olmuştur. Bunun yanında Fen Lisesi öğrencileri okudukları okuldan memnun olan ve ‘doğru değil’ (%18,9) ve ‘hiç doğru değil’ (24,6) seçeneğini işaretleyen öğrencilerdir. Meslek Lisesi ve İmam Hatip Lisesi öğrencilerinin okudukları okuldan memnun olmama durumları ile OADÖ’den aldıkları puan değerlendirildiğinde okudukları okuldan memnun olmayan katılımcıların aidiyet puanları da diğer lise türlerine göre negatif yönlü olarak farklılaşmaktadır.

Araştırmaya katılan öğrencilere okudukları okulda olmaktan gurur duyup duymadıkları sorulmuş ve elde edilen cevaplar Tablo 9’da gösterilmiştir.

Tablo 9: OADÖ’de Katılımcıların 17. Soruya (Bu Okula Ait Olmaktan Gurur Duyuyorum) Verdikleri Cevapların Dağılımı

	Sayı (N)	Yüzdellik (%)
Cevapsız	12	,7
Hiç Doğru Değil	315	17,3
Doğru Değil	180	9,9
Kararsızım	556	30,6
Doğru	446	24,5
Tamamen Doğru	308	17,0
Toplam	1817	100,0

Ankete katılan öğrencilerin toplamda % 41,5’i (tamamen doğru ve doğru seçeneğini işaretleyen katılımcılar) “Bu okula ait olmaktan gurur duyuyorum.” cevabını vermiştir. Okudukları okuldan gurur duyan öğrenciler; okulun akademik başarısı ve aile ortamı hissiyatı vermesi, öğretmenlerin ilgisi ve başarısı, arkadaş ortamının olumlu olması, din eğitimi veren bir okul olması (imam hatip lisesi öğrencileri için), etkinliklerin fazla olması, fen lisesi olması vb. sebeplerden gurur duyduklarını belirtmişlerdir.

Sonuç

Çalışmada orta öğretim öğrencilerinin okula aidiyet duygusunun farklı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmaya, Ankara ve Çankırı illerinde eğitim göre 1817 öğrenci katılmıştır. Çalışmada, öğrencilerin aidiyet duygularını ölçmek amacıyla kullanılan OADÖ’den aldıkları ortalama puan 3,2922 olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin OADÖ ortalama puanları beşli derecelendirme ölçeğinde değerlendirildiğinde, ortalamanın üzerinde olduğu ifade edilebilir. Araştırmadan elde edilen diğer sonuçlar da şu şekildedir:

Öğrencilerin okula aidiyet duygularını cinsiyete göre incelemek amacıyla yapılan analiz sonuçlarında, aidiyet duygusu ile cinsiyet değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık olmakla birlikte, kız öğrencilerinin okula aidiyet duygusundan elde ettikleri puan (954,61), erkek öğrencilerin puanlarına (858,12) göre daha yüksektir.

Öğrencilerin okula aidiyetleri okudukları lise türüne göre farklılaşmaktadır. Buna göre OADÖ’den en yüksek ortalama Sosyal Bilimler Lisesi öğrencilerine (1011,32) aittir. Sonra sırasıyla Anadolu Lisesi (973,90), Fen Lisesi

(968,78), İmam Hatip Lisesi (863,99) ve Meslek Lisesi (790,72) öğrencilerinin OADÖ puanları gelmektedir.

Sınıf düzeyi ile aidiyet duygusu arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere yapılan analizlerde OADÖ puanlarında sınıf düzeyi ile OADÖ puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı bir farklılık gözlenmiştir. Sınıf değişkenine göre dokuzuncu ve on ikinci sınıf öğrencilerinin aidiyet puanları onuncu ve on birinci sınıf öğrencilerinin aidiyet puanlarından daha yüksek bulunmuştur.

Öğrencilerin OADÖ puanlarıyla okulu tercih sebebi arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Yapılan analiz sonucunda tercih etmeyi düşündüğü mesleğe uygun eğitim verdiği için tercih eden öğrencilerin OADÖ'den elde ettikleri puan en yüksek olarak tespit edilmiştir. Bu durumu okulu kendi istediği için tercih eden öğrenciler ve arkadaşlarının tavsiyesi üzerine tercih eden öğrencilerin puanları takip etmektedir.

Araştırmada öğrencilerin OADÖ'den elde ettikleri puanlar ile yaşadıkları şehir (Ankara, büyükşehir ve Çankırı, küçük şehir) arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

Araştırmada öğrencilerin okula karşı hissettikleri aidiyet duygularının nedenlerini incelemek amacıyla 9.,16. ve 17. Sorulara verdikleri cevapların nedenleri sorulmuş ve bu sorulara verdikleri cevaplar değerlendirilmiştir. Aynı zamanda “keşke başka bir okulda okuyor olsaydım” sorusuna öğrencilerin verdikleri cevaplarla lise türü ve okulu tercih nedenleri çapraz tablo analizi ile değerlendirilmiştir. Bu durum öğrencilerin OADÖ'den elde ettikleri puanlarla karşılaştırıldığında okudukları okuldan memnun olmayan öğrencilerin aidiyet duygularının da zayıf olduğu gözlemlenmiştir. Yine başka bir okulda okumak isteyen öğrencilerin okul tercih sebeplerinin de ailelerinin isteği olduğunu ifade etmişlerdir.

Çalışmada örneklem olarak Ankara ve Çankırı illerinde liselerde okuyan öğrencilerin okula ne kadar aidiyet duydukları OADÖ ile ölçülmüştür. Araştırmanın sonuçları genel olarak değerlendirilirse öğrencilerin aidiyet duygularının, ortalamanın üzerinde olduğu söylenebilir. Bu çalışmada öğrencilerin aidiyet düzeyleri belirlenmeye çalışılmıştır. Bunun yanında öğrencilerin okula karşı hissettikleri aidiyet seviyesinin nedenlerinin belirlenmesi amacıyla, öğrencilerin aidiyet duygularının sebepleri, nitel araştırmalarla detaylı ve döllemsel bir şekilde incelenebilir.

Aidiyet duygusunun öğrencilerin okul hayatlarında önemli bir yeri bulunmaktadır. Aidiyet duygusu öğrencilerin akademik açıdan başarılı, sosyal

açından ise sağlıklı bir birey olmalarında önemlidir. Dolayısıyla öğretmenlerin ve rehberlik servisinin öğrencilerle pozitif bir iletişim şekli benimsemeleri öğrencilerin aidiyetlerini artırabilir. Bunun yanında okullardaki akademik eğitimin yanı sıra aidiyet duygusunu artırmaya yönelik olarak sosyal faaliyetler düzenlenebilir. Aidiyet konusunda eksiklik yaşayan öğrencilerin belirlenerek bu öğrencilere özel destek verilmesi öğrencilerin aidiyet duygusuna destek sağlayabilir. Aynı zamanda ortaöğretim öğrencilerinin aidiyet duygusunun önemsenmesi öğrencilerin içinde buldukları ergenlik döneminin daha rahat geçirilmesi açısından da önemlidir.

Notlar

- ¹ Tesadüfî örnekleme; Evrendeki her birimin örnekleme seçiminde eşit ve bağımsız olma olasılığının olduğu örnekleme türüdür. Eşitlik evrendeki her birimin örnekleme girmede eşit şansının olduğunu ifade etmektedir. Bağımsızlık ise her evren birimi hakkındaki kararların ayrı olmasını ifade etmektedir. Bir birimin örnekleme girmesi diğerlerinin örnekleme seçilmesine bağlı değildir (Balcı 2007:84).

Kaynakça/References

- Adelabu, D. D. (2007). "Time perspective and school membership as correlates to academic achievement among African American adolescents". *Adolescence*. 42(167): 525-538.
- Anderman, E. M. (2002). "School Effects on Psychological Outcomes During Adolescence". *Journal of Educational Psychology*. 94 (4): 795-809.
- Aşlamacı, İ. & Eker, E. (2016). "İmam Hatip Lisesi Öğrencilerinin Okula Aidiyet ve Dini Tutum Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Değerler Eğitimi Dergisi* 14(32): 7-38.
- Booker, C. K. (2004). "Exploring School Belonging and Academic Achievement in African American Adolescent". *Curriculum and Teaching Dialogue*. 6 (2): 131-143.
- Cheung, H. Y. & Hui, K. F. S. (2003). "Mainland Immigrant and Hong Kong Local Students' psychological Sense of School Membership". *Asia Pacific Educational Review*, 4 (1), 67-74.
- Duru, E. (2015). "Genel Aidiyet Ölçeğinin Psikometrik Özellikleri: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması". *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*. 5 (44): 37-47.
- Gencer, N. (2019). "İmam Hatip Liselerinde Okula Aidiyet Duygusu (Çorum İli Örneği)". *Sakarya Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 21(39): 149-172.
- Goodenow, C. (1992). "Strengthening The Links Between Educational Psychology and The Study Of Social Contexts". *Educational Psychologist*. 27: 177-196.
- Goodenow, C. & Grady, K. E. (1993). "The Relationship of School Belonging and Friends' Values to Academic Motivation Among Urban Adolescent Students". *The Journal of Experimental Education*. 62 (1): 60-71.
- Hill, L. H. (2006). "Sense Of Belonging As Connectedness, American Indian Worldview, And Mental Health". *Archives of Psychiatric Nursing*. 20 (5): 210-216.

- Kaya, A. & Ayğar, B. (2017). “Ortaokul Öğrencilerinin Okula Aidiyet Duygusu ile Okul Temelli Yalnızlık Arasındaki İlişkide Okul İkliminin Aracılık Rolü”. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*. 8/1: 14-27.
- Karakaya-Özyer, K. & Altınsoy, F. (2018). “Liseli Ergenlerde Okul Aidiyet Duygusu: Umutsuzluk ve Yalnızlık İlişkileri İle İlişkileri”. *İlköğretim Online Dergisi*. 17(3): 1751-1764.
- Köksal, A., Birgül, K., ve Tavşanlı, Ö. F. (2016). “Ortaokul Öğrencilerinin Okul İklimine Yönelik Algılarını Yordayan Değişkenlerinin İncelenmesi”. *International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*. 11(9): 821-838.
- Mellor, D., Stokes, M., Firth, L., Hayashi, Y. and Cummins, R. (2008). “Need For Belonging, Relationship Satisfaction, Loneliness, and Life Satisfaction”. *Personality and Individual Differences*. (45): 213–218.
- Nichols, S. L. (2008). “An Exploration of Students’ Belongingness Beliefs in One Middle School”. *The Journal of Experimental Education*. 76 (2): 145–169.
- Öz, A. (2014). “İlahiyat Fakültelerinin Kurumsal Aidiyeti Üzerine (AİBÜ İlahiyat Fakültesi Örneği)”. *AİBÜ İlahiyat Fakültesi Dergisi*. 4(2): 54-64.
- Özgök, A. (2013). Ortaokul Öğrencilerinde Okula Aidiyet Duygusunun Arkadaşlara Bağlılık Düzeyinin ve Empatik Sınıf Atmosferi Algısının İncelenmesi. Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Adana.
- Sarı, M. (2011). “Adaptation of the Psychological Sense of School Membership Scale to Turkish”. Yayına sunulmuş çalışma.
- Sarı, M. (2013). “Lise Öğrencilerinin Okula Aidiyeti”. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 13(1): 147-160.
- Sarı, M. & Özgök, A. (2014). “Ortaokul Öğrencilerinde Okula Aidiyet Duygusu ve Sınıf Atmosferi”. *Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*. 13(2): 479-492.
- Sarı, M. (2015). “Adaptation of the psychological sense of school membership scale to Turkish”. *Global Journal of Human-Social Science: G Linguistics & Education*, 15(7): 58-64.
- Şahan, H. (2007). Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yayınlanmamış Doktora Tezi. Konya.

